ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

«Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος» (Ἀπ. 1, 10)

Περίοδος Δ΄ - Ἔτος ΙΗ΄ Φλώρινα - ἀριθμ. φύλλου 829	Ἡ Γέννησις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ 25 Δεκεμβρίου 2001	Συντάκτης † ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος Ν. Καντιώτης

«...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...»

Οἱ λέξεις αὐτές, ἀγαπητοί μου, οἱ τέσσερις αὐτὲς λέξεις, εἶνε τμῆμα τοῦ ὕμνου, ποὺ ἔψαλλαν τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων τὰ σμήνη τῶν ἀγγέλων. Πέρασαν τόσοι αἰῶνες, καὶ ὁ ὕμνος αὐτὸς ἐξακολουθεῖ νὰ συγκινῇ τὰ μύχια τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν, ὅσων τοὐλάχιστον πιστεύουν στὸν Ἐμμανουήλ. «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*» (Λουκ. 2,14), ψάλλουν οἱ ἄγγελοι, ψάλλουν οἱ ἄνθρωποι, ψάλλουμε κ' ἐμεῖς.

Στὴν ἑρμηνεία τοῦ ἀγγελικοῦ αὐτοῦ ὕμνου θὰ ἐπιχειρήσουμε νὰ ψελλίσουμε λίγες λέξεις.

Ἀλλὰ προτοῦ νὰ εἰσέλθουμε στὴν ἑρμηνεία, θὰ κάνω —γιὰ πρώτη φορά—, μία γραμματικὴ ἢ μᾶλλον συντακτικὴ παρατήρησι. Ποιά παρατήρησι; Ὅσοι πῆγαν στὸ σχολεῖο ξέρουν, ὅτι πρότασις λέγεται τὸ τμῆμα ἐκεῖνο τοῦ λόγου ποὺ περιέχει ἕνα ὁλοκληρωμένο νόημα. Ἡ πρότασις, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὑποκείμενο ἢ καὶ τὸ ἀντικείμενο, ἔχει ἀπαραιτήτως ῥῆμα. Παραδείγματος χάριν· «Σήμερα εἶνε Χριστούγεννα». Ὑπάρχει τὸ ῥῆμα, τὸ «εἶνε». Μποροῦμε νὰ τὸ παραλείψουμε· νὰ ποῦμε «Σήμερα Χριστούγεννα». Τότε ὅμως ὑπονοεῖται ὁπωσδήποτε ῥῆμα, τὸ «εἶνε». Ἐδῶ λοιπόν, στὸ μήνυμα τῶν ἀγγέλων, ποὺ εἶνε κι αὐτὸ μία πρότασις, «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*», ποῦ εἶνε τὸ ῥῆμα; Δὲν ὑπάρχει ῥῆμα. Ὑπονοεῖται τὸ ῥῆμα. Ποιό ῥῆμα ἄραγε νὰ ἐννοῆται; Ἐδῶ οἱ φιλόλογοι διαφωνοῦν. Ἄλλοι ὡς ῥῆμα ἐννοοῦν τὸ «ἐστί» (=εἶνε). Ἄλλοι θέτουν τὸ «ἔσται» (=θὰ εἶνε). Καὶ ἄλλοι θέτουν τὸ «εἴη» (=εἴθε νὰ εἶνε). Τὸ «ἐστὶ» εἶνε σὲ χρόνο ἐνεστῶτα, λέει δηλαδὴ ὅτι οἱ ἄγγελοι τώρα δοξάζουν «*ἐν ὑψίστοις*» τὸ Θεό, τώρα ἐπικρατεῖ «*ἐπὶ γῆς εἰρήνη*», καὶ τώρα ὑπάρχει «*ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*». Τὸ «ἔσται» εἶνε σὲ χρόνο μέλλοντα, μᾶς πηγαίνει στὸ μέλλον, καὶ ἐννοεῖ ὅτι αὐτὰ θὰ γίνουν ἀργότερα. Τὸ «εἴη» πάλι εἶνε ἁπλῶς μιὰ εὐχή· μακάρι, λέει, νὰ γίνουν αὐτὰ κάποτε. Ποιά ἄραγε ἀπὸ τὶς τρεῖς ἑρμηνεῖες θὰ δεχθοῦμε; Δὲν πρόκειται βέβαια ἐδῶ μ' αὐτὰ νὰ κάνουμε φιλολογικὸ σεμινάριο, οὔτε ἱερατικὴ καὶ θεολογικὴ σχολή. Ἀλλὰ κάνω, γιὰ πρώτη φορά, αὐτὴ τὴ συντακτικὴ παρατήρησι, διότι ἔχει σημασία.

Ἐμεῖς παραδεχόμεθα τὴν πρώτη ἑρμηνεία. Συμφωνοῦμε μ' ἐκείνους τοὺς θεολόγους καὶ πατέρας καὶ διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας ποὺ θέτουν στὴν πρότασι αὐτὴ τοῦ ἀγγελικοῦ μηνύματος τὸ ῥῆμα «ἐστί» (=εἶνε, ὑπάρχει). Τὸ «ἔσται» (=θὰ εἶνε) καὶ τὸ «εἴη» (=εἴθε νὰ εἶνε) ἁρμόζουν μᾶλλον στὰ χείλη τῶν Ἰουδαίων, ποὺ μέχρι σήμερα περιμένουν ἀκόμα τὸ Μεσσία. Ποιά εἶνε ἡ διαφορά μας μὲ τοὺς Ἰουδαίους; Ἐμεῖς λέμε «ἦρθε», οἱ Ἰουδαῖοι λένε «θὰ ἔρθη». Γι' αὐτὸ ἐμεῖς δεχόμεθα τὸ «ἐστί». Παραδεχόμεθα δηλαδὴ ὡς ἱστορικὸ γεγονὸς παγκοσμίου ἀκτινοβολίας, ὅτι ὁ Κύριος ἦρθε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἡ γέννησίς του δημιούργησε νέα κατάστασι, μέσα στὴν ὁποία βρίσκονται καὶ τὰ τρία· καὶ τὸ «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ*», καὶ τὸ «*καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη*», καὶ τὸ «*ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*».

Σᾶς παρακαλῶ νὰ προσέξουμε τὰ τρία αὐτὰ μέρη τοῦ ὕμνου, καὶ ἰδιαιτέρως τὸ δεύτερο.

* * *

Λοιπόν, «*Δόξα (ἐννοεῖται ὑπάρχει) ἐν ὑψίστοις Θεῷ*». Τώρα δοξάζεται ὁ ἐν Τριάδι Θεός. Γιατί δοξάζεται; Διότι ὁ Χριστὸς μὲ τὴ γέννησί του ἐσάρωσε ὅλα τὰ εἴδωλα τοῦ ἀρχαίου κόσμου· καὶ στὴν Ἀθήνα, ὅπου ὑπῆρχε ὁ βωμὸς ἐκεῖνος μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «*ἀγνώστῳ Θεῷ*» (Πράξ. 17,23), ὁ Χριστὸς ἔγραψε, ὅτι ὑπάρχει ὁ «*ἐν ὑψίστοις*» τριαδικὸς Θεός.

Τὸ «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ*» ὑπάρχει, εἶνε

γεγονός. Ὑπάρχει ἐπίσης καὶ εἶνε γεγονὸς τὸ *«ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»*. Διότι *«εὐδοκία»* θὰ πῆ ἐκδήλωσις ἀγάπης καὶ ἐνδιαφέροντος. Καὶ ὁ Θεὸς εἶνε γεμᾶτος ἀγάπη καὶ στοργή. Ἀμέτρητες εἶνε οἱ ἀποδείξεις. Παραδείγματος χάριν, ὅτι ὁ κόσμος αὐτὸς δὲν εἶνε ἕνα τυχαῖο δημιούργημα, δὲν εἶνε παίγνιον σκοτεινῶν δυνάμεων· εἶνε ἀντικείμενο τῆς θείας προνοίας· ὅτι ὑπάρχει φιλόστοργος Πατέρας ποὺ ἐνδιαφέρεται γιὰ ὅλα τὰ πλάσματά του· ἡ δὲ μεγαλυτέρα ἀπόδειξις ὅτι ὁ Θεὸς ἀγαπᾶ τὸν ἄνθρωπο, τὸ ζενὶθ καὶ ἡ ἀποκορύφωσις τῆς ἀγάπης του, εἶνε ὅτι ἦρθε ὁ Χριστὸς στὸν κόσμο. *«Δόξα»*, λοιπόν, *«ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ..., ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»*.

Καλὰ αὐτὰ τὰ δυό· ὑπάρχουν. Ἐκεῖ ὅμως ποὺ σκοντάφτουμε εἶνε ἐκεῖνο τὸ *«καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη»*. Ποῦ εἶνε ἡ εἰρήνη; σοῦ λένε. Καὶ κατηγοροῦν τὸ χριστιανισμὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία.

—Εἴδαμε δυὸ παγκοσμίους πολέμους, μὲ ἐρείπια κ' ἑκατομμύρια νεκροὺς καὶ τραυματίες. Καὶ ἡ ἀνθρωπότης πάει γιὰ τρίτο παγκόσμιο πόλεμο. Κ' ἐνῷ ἐδῶ γιορτάζουμε Χριστούγεννα, κάτω στὴ Βηθλεὲμ οἱ ἄνθρωποι ζοῦν μὲ τὸ φόβο ἐκρήξεως βομβῶν. Οὔτε ἐκεῖ δὲν ἀκούγεται τὸ *«καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη»*. Λοιπόν, ποῦ εἶνε αὐτὴ ἡ εἰρήνη; Ψέμα εἶνε, ἀπάτη εἶνε;...

Παρακαλῶ ἂς προσέξουμε. Δὲν εἶνε ἀπάτη καὶ ψέμα. Ὑπάρχει εἰρήνη. Ποῦ ὑπάρχει; στὰ Ἡνωμένα Ἔθνη, στὰ οἰκονομικὰ καὶ στρατιωτικὰ συγκροτήματα; Ὄχι ἐκεῖ, ἀλλὰ **στὶς καρδιὲς** τῶν ἀνθρώπων. Ποιῶν; τῶν ὑλιστῶν καὶ ἐπικουρείων, τῶν ἀθέων καὶ ἀπίστων; Ὄχι. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει εἰρήνη· ὑπάρχει μαύρη θάλασσα. Ποῦ ὑπάρχει ἡ εἰρήνη; Ἐμένα ρωτᾶτε; Διαβάστε, ὅσοι μπορεῖτε, τὰ θαυμάσια χριστουγεννιάτικα διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη, τοῦ ἐμπνευσμένου αὐτοῦ πεζογράφου. Τὶς μέρες αὐτὲς ὁ Παπαδιαμάντης σιχαινόταν τὴν Ἀθήνα κ' ἔφευγε. Πήγαινε στὸ νησάκι του· ἐκεῖ, κοντὰ στοὺς τσοπαναραίους στὶς στάνες, ἔκανε Χριστούγεννα. Καὶ ἔλεγε, ὅτι μέσα στὴν καρδιὰ τῶν βοσκῶν, ἐκεῖ ἀληθινὰ *«Χριστὸς γεννᾶται»*.

Λοιπόν, ὑπάρχει ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ. Ὑπάρχει στὶς καρδιὲς τῶν ἀκάκων, τῶν ταπεινῶν καὶ καταφρονεμένων· στὶς καρδιὲς ἐκείνων ποὺ μοιάζουν μὲ τοὺς βοσκοὺς καὶ τοὺς μάγους. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἡ εἰρήνη.

—Μά, θὰ μοῦ πῆτε, αὐτοὶ ζοῦν ἐκτὸς τοῦ κόσμου; Δὲν τοὺς πλήττει αὐτοὺς ἡ συμφορά;

Τοὺς πλήττει ἀσφαλῶς. Διότι ἡ συμφορὰ εἶνε παγκόσμιος. Τοὺς πλήττουν καὶ αὐτοὺς οἰκογενειακὰ δράματα, ἀσθένειες, ὁ θάνατος. Τοὺς πλήττει κι αὐτοὺς προπαντὸς ἡ ἁμαρτία. Ἀλλὰ τί συμβαίνει μ' αὐτούς; Συμβαίνει, ὅπως εἶπε κάποιος φιλόσοφος, ὅ,τι συμβαίνει στὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανό. Βλέπετε τὴ θάλασσα νὰ σηκώνῃ κύματα πελώρια. Ἀλλὰ τὰ κύματα αὐτὰ εἶνε ἐπιφανειακά. Ἐὰν προχωρήσετε εἴκοσι - τριάντα μέτρα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια, ἐκεῖ ἡ θάλασσα εἶνε γαλήνια. Ἀπέραντος γαλήνη. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ στὴν καρδιὰ τοῦ πιστοῦ. Ἐπιφανειακῶς ταράζεται κι αὐτός, ὅπως καὶ ὁ Χριστὸς στὴ Γεθσημανῆ, ἀλλὰ μέσα στὰ βάθη τῆς καρδίας του ὑπάρχει γαλήνη. *«Εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου»* (Ψαλμ. 118,165).

* * *

Ὑπάρχει λοιπὸν ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ. Ὑπάρχει σὲ ἄτομα, ὑπάρχει σὲ ὡρισμένα ἔθνη. Ἀλλὰ στὸν κόσμο ὡς σύνολο; Ἐκεῖ ὄχι δυστυχῶς. Βρισκόμαστε μακριὰ ἀκόμη. Θὰ περάσῃ πολλὲς δοκιμασίες ἡ ἀνθρωπότης γιὰ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ. Ἀλλὰ εἶνε βέβαιο, ὅτι στὸ τέλος θὰ ἔρθῃ ἡ μακαρία ἐκείνη ἐποχή. Σήμερα τόννοι ἀτσάλι γίνονται κανόνια, πύραυλοι καὶ ἄλλα φονικὰ ὅπλα. Τὸ ἀτσάλι ὅμως αὐτό, σύμφωνα μὲ μία ἀρχαία προφητεία, κάποτε θὰ γίνῃ ὄργανο γιὰ εἰρηνικὴ ζωή, θὰ γίνῃ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ἄροτρα καὶ δρεπάνια (σήμερα νὰ ποῦμε τρακτέρ) γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς (βλ. Ἡσ. 2,4). Εἰρήνη θὰ βασιλεύῃ. Τὰ τρομερὰ φονικὰ ὅπλα, ποὺ ἔχει σήμερα ἡ ἀνθρωπότης στὶς ἀποθῆκες της, θὰ καταργηθοῦν ὡς ἄχρηστα. Τὰ ὁπλοστάσια Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, σπήλαια ὁλόκληρα, θὰ ἔρθῃ μέρα ποὺ θὰ μποῦνε σ' ἕνα μουσεῖο μὲ ἐπιγραφή· «Κάποτε μὲ τὰ ὅπλα αὐτὰ ἐσκοτώνοντο οἱ ἄνθρωποι». Ὑπάρχει λοιπόν, ναί, καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ πλήρως ἐν καιρῷ *«καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη»*.

Ὦ Χριστέ μου, ποιά εἶνε ἡ ζωή μας χωρὶς ἐσένα; Καὶ πῶς ἡ ζωὴ ἀλλάζει κοντά σου!

Πονεμένοι καὶ δυστυχισμένοι ἄνθρωποι, φτωχοὶ καὶ πλούσιοι ὅλης τῆς γῆς! Δὲν ὑπάρχει κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο ἄλλο γεγονὸς πιὸ μεγάλο ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Καὶ ὅπως εἶπε κ' ἕνας ὀρθολογιστής, ἂν καὶ στὰ ἄλλα ἄστρα ὑπάρχουν λογικὰ ὄντα, δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν ἄλλη θρησκεία ἀνώτερη ἀπὸ αὐτὴ ποὺ δίδαξε ὁ Χριστός. Γι' αὐτὸ θὰ ἔρθῃ ἡμέρα, ποὺ ὄχι μόνο ὡς ἄτομα, ὄχι μόνο ὡς λαοί, ἀλλὰ καὶ ὡς πανανθρώπινη κοινωνία, ὅλη ἡ ἀνθρωπότης, θὰ ψάλλουμε σὲ παγκόσμιο κλίμακα· *«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»*. Ἀμήν.

† ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος

Ἀπομαγνητοφωνημένη ὁμιλία, ἡ ὁποία ἔγινε στὸν Ι. ναὸ Ἁγίου Παντελεήμονος Φλωρίνης τὴν 25-12-1974. Καταγραφὴ καὶ αὐντμησις 25-12-2001